

๒ ๙๐๙๘๘๔๘๗

การสำรวจงานวิจัยทางการพยาบาลเกี่ยวกับผู้สูงอายุในประเทศไทย

A SURVEY OF NURSING RESEARCH RELATED ELDERLY POPULATION
IN THAILAND

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2540

๑๗
๗ ๙๘๙๖
๘๕๔๐

ISBN 974-588-743-9

สงวนลิขสิทธิ์

Copyright by Mahidol University

ชื่อวิทยานิพนธ์	การสำรวจงานวิจัยทางการแพทย์เกี่ยวกับผู้สูงอายุในประเทศไทย
ผู้วิจัย	ไพรินทร์ สมบัติ
ปริญญา	พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลผู้สูงอายุ)
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์	จริยาวัตร คมพยัคน์, วท.บ., วท.ม., ศ.ค. ศิริอร สีนุ, ค.บ., วท.ม., D.N.S. อดิรัตน์ วัฒนไพณิน, ค.บ., กศ.ม., กศ.ค.
วันที่สำเร็จการศึกษา	21 เมษายน พ.ศ. 2540

บทคัดย่อ

การวิจัยทางการแพทย์เกี่ยวกับผู้สูงอายุในประเทศไทย เป็นยุทธวิธีสำคัญที่จะสามารถนำมาพัฒนาสุขภาพของผู้สูงอายุ ในปัจจุบันมีงานวิจัยด้านนี้มากขึ้น แต่ยังคงขาดการรวบรวมความรู้ที่ได้ เพื่อการนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ คือ เพื่อสำรวจและรวบรวมงานวิจัยทางการแพทย์เกี่ยวกับผู้สูงอายุในประเทศไทย ในด้านลักษณะทางกายภาพของงานวิจัย และความรู้ที่ได้จากผลการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ งานวิจัยทางการแพทย์เกี่ยวกับผู้สูงอายุในประเทศไทย ที่ปรากฏตั้งแต่เริ่มต้น จนถึงปีพ.ศ. 2539 ทั้งที่เป็นวิทยานิพนธ์ และงานวิจัยที่ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกรายละเอียดงานวิจัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา โดยการหาค่าร้อยละ ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. ลักษณะทางกายภาพของงานวิจัย พบว่า มีงานวิจัยทางการแพทย์เกี่ยวกับผู้สูงอายุในประเทศไทย ทั้งหมดจำนวน 148 ชื่อเรื่อง ส่วนใหญ่ผลิตขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2535 ถึงพ.ศ. 2539 เป็นประเภทวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท ที่ผลิตจากมหาวิทยาลัยมหิดล ศึกษาในปัญหาการวิจัยทางด้านการปฏิบัติการพยาบาลมากที่สุด โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ส่วนใหญ่ ศึกษาในประชากรที่เป็นผู้สูงอายุทั่วไป ในตัวแปรหลัก 5 ลำดับแรก คือ พฤติกรรมสุขภาพ ภาวะสุขภาพ ความเครียดและการปรับตัว การให้การพยาบาลหรือการจักษุกระทำ และคุณภาพชีวิต งานวิจัยส่วนใหญ่ คือร้อยละ 90.46 มีการแสดงกรอบแนวคิดของการวิจัย และผู้วิจัยสร้างเครื่องมือเองมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.68

2. ข้อสรุปของความรู้ที่ได้จากผลการวิจัย

จากตัวแปรหลัก 5 ลำดับแรก พบว่า ปัญหาสุขภาพที่พบบ่อยในผู้สูงอายุได้แก่ ปัญหาเรื่องฟัน การปวดกระดูกหัวเข่า และปัญหาด้านการมองเห็น ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีภาวะสุขภาพและ

พฤติกรรมสุขภาพ อยู่ในระดับปานกลางถึงระดับดี มีการปรับตัวโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับดี ในด้านการพยาบาล พบว่า การให้การพยาบาล โดยใช้ระบบสนับสนุนและให้ความรู้/การส่งเสริมญาติให้มีส่วนร่วมในการดูแลผู้ป่วยสูงอายุ ตามแนวคิดทฤษฎีของโอเร็ม สามารถพัฒนาความสามารถในการดูแลตนเอง และฟื้นฟูสภาพจิตของผู้สูงอายุได้

ผลการวิจัยในด้านความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ที่สำคัญคือ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง/ อึดมโนทัศน์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมสุขภาพ พฤติกรรมสุขภาพ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับภาวะสุขภาพ ผู้สูงอายุที่มีภาวะสุขภาพต่างกัน มีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกัน และพบว่าการสนับสนุนทางสังคม/ สัมพันธภาพในครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ การปรับตัวของผู้สูงอายุ ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เป็นลักษณะทางประชากร กับตัวแปรหลักดังกล่าว พบว่า เมื่อศึกษาในกลุ่มประชากรแตกต่างกัน ให้ผลการวิจัยที่แตกต่างกัน

จากผลการวิจัย เสนอแนะว่า ควรจะได้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผู้สูงอายุในประเทศไทย ในเรื่องที่มีความสำคัญแต่ในระยะเวลาที่ผ่านมาพบว่ายังไม่ได้มีการศึกษา หรือมีการศึกษากันน้อย ได้แก่ พฤติกรรมการใช้บริการสุขภาพ พฤติกรรมการใช้ยา และการพยาบาลที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ ทั้งนี้เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ มาใช้ให้เป็นประโยชน์กับผู้สูงอายุมากขึ้น

Thesis Title   **A Survey of Nursing Research Related Elderly Population in Thailand**

Name   **Pairin Sombat**

Degree   **Master of Nursing (Adult nursing)**

Thesis Supervisory Committee

Jariyawat Kompayak, B.Sc. , M.Sc. , Dr.P.H

Sirion Sindhu, B.Ed., M.Sc. ,D.N.S.

Atirat Wattanapailin, B.Ed., M.Ed., D.Ed.

Date of Graduation   **21 April B.E. 2540 (1997)**

Abstract

Nursing research on elderly population in Thailand is one of the most important strategies for enhancing health development for the elderly. The purposes of this study were to survey and analyze the characteristics and the research results of nursing research on the elderly in Thailand from beginning up to 1996. There were two source of research projects: Master's theses and Doctoral dissertations, and the research projects published in nursing and medical related journals. The instrument was a semi-structured questionnaire created by the researcher. Data were collected by the researcher through library research. Data were analyzed by content analysis using percentage. The major findings of the investigation were as follows:

1. The characteristics of research.

The total number of research documents was 148 titles. Most of the research was conducted in the area of nursing practice by Master candidates at Mahidol University from 1992-1996. The majority of research projects were quantitative studies on healthy elderly. The five major variables were Health behaviors, Health status, Stress and coping, Medical and nursing interventions, and Quality of life. Ninety percent of research titles presented their conceptual frameworks. Forty-one percent of the research had their instruments created by the

researchers. The instruments were in four areas: health behaviors, health status, stress and coping and quality of life.

2. Knowledge development from the research

Health problems commonly found in the elderly were dental problems, knee joint pain, and visual problems. The levels of health status and health behaviors of the elderly were running from moderate to good. Their adaptation was at moderate levels. The levels of quality of life were running from moderate to good. Orem's theories were used as the framework to develop self-care agency and recovering mental health status of the elderly patients.

The correlation aspects found that self-esteems and self concepts positively correlated to health behaviors; health behaviors positively correlated to health status; the elderly with different health status had different quality of life; social supports and family relationship were positively correlated to the elderly adaptations. Demographic variables were unstably correlated to health behaviors, health status, stress and coping, medical and nursing interventions and quality of life.

Research on elderly health seeking behaviors, drug use behaviors and quality of nursing service for the elderly should be conducted in the coming research projects to develop more knowledge in order to provide better health care services for the elderly in Thailand.